
ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Мельник Ю.М., к.е.н., доц.,
Белогорлов Є.С.

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Сьогодні банківська сфера України перебуває у кризисному становищі. Висока ставка рефінансування банків, криза довіри населення призводить до втрати комерційним банком ліквідності капіталу і, в довгостроковій перспективі, може призвести до банкрутства комерційного банку. Банкам необхідно знаходити альтернативні види операційної діяльності з достатнім рівнем прибутковості, задовільним рівнем ризику та можливістю широкої диверсифікації. Операції банків з цінними паперами можуть допомогти банку диверсифікувати кредитний ризик, та підвищити ліквідність капіталу.

Дослідженням проблем пов'язаних з інвестиційною діяльністю банків за допомогою створення портфелю цінних паперів та діяльності з надання посередницьких послуг з обслуговування операцій з цінними паперами іншим суб'єктам займалися такі науковці: А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, Л.М. Кіндрацька, О.Ф. Андросова, І.О. Школьник, Б.Л. Луців та інші.

Мета дослідження: проаналізувати особливості ведення операцій з цінними паперами і особливості обліку цінних паперів в Україні. Визначити доцільність внесення конкретних видів цінних паперів до кредитно-інвестиційного портфелю.

Цінні папери- фінансові інструменти, які засвідчують правовідносини(права власності на частину капіталу, зобов'язання сплачувати) між емітентом та власником акцій.

Законодавство України не передбачає обмежень чи привілеїв щодо здійснення операцій з цінними паперами комерційним банком. Емісія та оборот цінних паперів регламентується ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV.[1] Це стосується як операцій від імені клієнта банку, так і операцій від власного імені і за власний рахунок.

Серед найпоширеніших операцій банків з цінними паперами можна привести такі[2]:

–Емісія цінних паперів та розміщення їх на фондовому ринку- дозволяють банку сформувати статутний капітал у необхідному розмірі, вигідно залучити кошти за найменшу ціну та ефективно їх використовувати в подальшому.

–Купівля чи продаж державних облигацій(Операції репо)- дозволяють продати Національному банку державні цінні папери для одержання ліквідних коштів на умовах зворотної у годи. Купити в Національному банку ДЦП для ефективного вкладення кредитних ресурсів на у мовах зворотної угоди.

–Спекулятивні операції з цінними паперами- дозволяють отримати спекулятивний прибуток у результаті зміни ринкової ціни акції.

–Депозитарні функції- дозволяють отримати прибуток за послуги з розміщення цінних паперів клієнта банку у депозитарії, або управління цінними паперами клієнта.

–Довірче управління коштами клієнтів.-дозволяє банку одержати комісійні доходи від інвестицій коштів клієнта у цінні папери.

У Плані рахунків виділені рахунки, за якими цінні папери обліковуються:

- за призначенням вкладу;
- за формою отримання доходу;
- за кожним емітентом.

За кожним цінним папером банк заводить справу про характеристику його ринку, на підставі якої була здійснена його класифікація як цінного папера на продаж чи на інвестиції. У цій справі має передбачатись така інформація:

- сума та обсяг емісії цінного папера;

- наявність та кількість брокерів, банків або інших установ, що забезпечують постійну або майже постійну котировку;
- оцінка фінансового стану емітента;
- рішення керівництва банку про ліквідність ринку цього цінного папера.

Операції з купівлі-продажу цінних паперів відображаються у

бухгалтерському обліку за датою операції (датою укладення угоди), тобто в день виникнення прав (активів) або зобов'язань (пасивів), незалежно від дати руху коштів (дати розрахунку) за цією операцією або дати валютування (зміни прав власності на цінні папери).

Висновки з проведеного дослідження. Операції з цінними паперами можуть значно диверсифікувати ризик банку. Крім того операції з цінними паперами сприяють перерозподілу фінансових ресурсів в економічній системі, і можуть стати дуже потужним інструментом виходу з економічної кризи. Але низька інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств, нерозвинута інфраструктура фондового ринку не сприяють поширенню практики обігу цінних паперів.

Література

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» // Верховна Рада України від 23.02.2006 № 3480-IV
2. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
3. Фінансовий облік у банках: навчальний посібник/ Г. П. Табачук, О. М. Сарахман, Т. М. Бречко; Міністерство освіти і науки України, НБУ, Ун-т банківської справи. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
5. Колодізев О.М., Власенко Н.М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку // Бізнес Інформ. – 2013. – № 11.
6. Бодова А.А. Інвестиційна діяльність банків України // А.А. Бодова, Г.І. Романова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2013. – № 1
7. Андрієнко Н.М. Прогнозні оцінки в кредитної діяльності банку [Електронний ресурс] / Н.М. Андрієнко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 179-182. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>
8. Войнаренко М.П. Корпоративні цінні папери: обліково-фінансовий аспект : монографія / М.П. Войнаренко, С.З. Мошинський, Н.А. Пономарева.– Житомир: Вид-во ЖТУ, 2006.– 260 с.